

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Poročilo šolskega (naučnega) odseka o peticijah za vpeljavo slovenskega učnega jezika.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Konec.)

V teoriji pripoznano je v obče tudi v šolske praksi vedno potrjeno načelo, da je pouk le tedaj uspešen in plodunosen, če se vrši na jedinem naravnem temelji, na temelji pouka učencev v materinem jeziku. Kako more slovenskim učencem, ki nemškega jezika ne umejo prav nič, ali pa jako nepopolno, koristiti pouk, ki se jim daje v tujem ali vsaj malo razumljivem jeziku? Medotičen in po zdravih didaktičnih načelih uravnan pouk zahteva kot potrebno predsledico, da se poučno gradivo prav razmotri in razumeva. V nasprotnem slučaju je učenje le mehanično in mučno vbijanje v glavo, in to mehanično vbijanje v glavo traja na škodo poučnemu smotru tako dolgo, dokler se učenec po lastnej moči in potem, ko je premagal vse ovire, ne popne do popolnega razumevanja. Pri takem pouku zgodi se često, in mora se nahajati pogostokrat, da učenci, kateri bi pri v materinščini dajanem pouku napredovali neprestano in povoljno, zaostajajo in da veliko izmed njih opušča pričeti pot ne zbog pomanjkanja nadarjenosti, ampak zaradi neugodnih razmer.

A še nekaj drugega je pri tem jemati v ozir, namreč blagodejno vplivanje pouka v materinščini dajane na razvoj jezika samega, na razvoj domače literature, na pomnoženje in razširjenje omike mej narodom. Narod sme po vsej pravici terjati od svojih omikanih in učenih krogov, da se mu ne odstranjujejo in potujčijo, marveč, da mu pomagajo pospeti se do blage nravi, do omike in s to v zvezi stoji-

čega blagostanja, da mu dajo pomoč, varstvo prava, pouk, da ž njim občujejo kot duhovniki, uradniki, zdravniki, tehniki, učitelji v čistem in blagoslovnem jeziku.

Iz tega treba razlagati težnjo in zahtevanje naroda po slovenskih srednjih šolah, zahtevanje, katero se izraža v mnogobrojnih peticijah tako točno in nepopačeno, zahtevanje, kateremu je izvor naravno hrepenenje naroda po omiki in kateremu je pravni naslov v državnih temeljnih postavah zajamčena enakopravnost.

Iz tacih razlogov sklenil je šolski odsek v seji 29. aprila 1882 obnoviti po zbornici poslancev dné 23. aprila 1880 uže skleneno resolucijo. Ob enem pa se je šolskemu odseku dozdevalo prikladno, izreči svoje prepričanje, da se mora v Ljubljani ustanoviti samostalna gimnazija s slovenskim učnim jezikom po razmeri obstoječih učnih pripomočkov. To bilo bi tem možnejše, ker so uže v Ljubljani na spodnjem gimnaziju slovenske paralelke, katere so jako obiskovane. Preustroj uže obstoječih slovenskih paralelek v samostalno podgimnazijo priporoča se nujno blagovoljnej pozornosti naučne uprave s tem zaključkom, da bi se ta spodnja gimnazija razširjevala v popolno gimnazijo tako, da bi se pri zaporednem napredovanju učencev ustanovljali novi razredi gorenje gimnazije. V tem slučaju bi iz sedaj utrakvistično urejene gimnazije v Ljubljani nastal zavod samo z nemškim učnim jezikom.

Glede srednjih šol v Goriški priporoča se od tamošnjega deželnega zbora in odbora zaželjena naprava.

V Rudolfovem in v Kranji, kjer so učenci skoro vsi slovenskega rodu, mora se smatrati vpeljavo slovenskega učnega jezika kot umestna, se ve da po razmeri sočih učnih sredstev.

Na gimnazijah v Celji in Mariboru in na višje realki v Ljubljani je resolucija sklenena po zbornici poslancev leta 1880 le s tem izvedljiva, da se napravijo slovenske paralelke, ker se te srednje šole v dva samostalna po učnem jeziku ločena zavoda ne smeta deliti zbog tega, ker bi obiskovanje vsacega teh zavodov bilo prepičilo.

Kot samo ob sebi umevno zdi se šolskemu odseku, da bi se na vseh zavodih, kjer bi se uvel slovenski kot učni jezik, moralo tudi skrbeti za to, da si pridobe učenci popolno znanje nemškega jezika in spretnost, posluževati se ga. To je točka, katero poudarja slovenski narod sam (kakor je razvidno iz mnogih gori navedenih peticij), ker slovenski narod ne prezira velike važnosti nemškega jezika in po njem dosegljive omike, temveč je uverjen, da je šolske mladeži po končanih srednjih šolah znanje nemščine neobhodno potrebno. Kako radovoljno zastopniki Slovencev priznavajo važnost nemškega jezika, razvidno je iz tega, da je pri debati leta 1880 o drugej resoluciji poslanec Vošnjak predlagal dostavek, naj se na učiteljskih omenjenih v resoluciji skrbi tudi za to, da si učiteljski pripravniki pridobé popolno znanje nemškega jezika, da v ta namen predavajo učne predmete v tem jeziku.

Da se v prvi resoluciji l. 1880 to nij posebno naglašalo, to nij nikak protidokaz; izrekoma se ta točka nij omenjala le iz tega uzroka, ker se je mislilo, da je potreba popolnega znanja nemškega jezika umevna ob sebi. In če sedaj v resoluciji, ki se naslanja na sklep od l. 1880 in katero ravno šolski odsek predlaga visokej zbornici, ta točka nij izražena, konstatirati je na tem mestu, ka je bil odsek popolnem prepričan, da bode naučna uprava to smatrala kot samo ob sebi umevno.

Da se slovenskim dijakom omogoči pridobitev

LISTEK.

Domači pogovori.

V.

Slovenska Bistrica nij zadnje nemško mesto na slovenskem Štajerju, čeravno stoji onkraj Boča, ampak ima mej svojimi prebivalci še pametnejših glav, nego so glave celjskega Rakuša ali pa ptujskega Mihaliča. Bistričanje tudi nekaj vedo in so zares ravno tako prebrisane glave, kakor so bili svoje dni Vicko Draganovi Vrbovčani, ki so valili tikve ali buče.

Jaz bi rad videl tistega žrebca (slovenski časopis), ki se bo zvalil iz ravno kar nasajene slovensko-bistriške tikve, a še rajši bi poznal tiste naše kmete, ki si bodo za svoj denar naročevali slovenske plodove nemškega slovensko-bistriškega bistro-umja.

Ko bi mi imeli svojega slovenskega dr. Davida Starčeviča, precej bi ga poslali v Slovensko Bistrico ali pa na celjski „Parteitag“, da bi pokazal jezik tistim brezumnim nemškutarskim kričočem, ki zares mislijo, da bodo vlovili katerega našega iz-

obraženega kmeta na svoje slovensko pobarvane limanice.

Davnaj so uže minoli tisti časi, ko je še naš kmet mislil, da je resnično vse, kar je tiskano, zdaj tudi naš kmet ume razložiti, kaj je pravica, kaj krivica, kaj resnica, kaj laž, in kar tako „navdén“ se ne da naše ljudstvo voditi od nikogar, saj dobro pozna in razlikuje svoje prijatelje od svojih sovražnikov.

Konsekventni so pač Slovenski Bistričanje, pravi otroci svojih očetov, tistih, ki so se svoje dni bali in branili železnice in so podili inženire tja do Pragerskega, ker ob enem protestirajo zoper uvedenje slovensščine v šole in urade in ob istem času snujejo, kako bi bogatili slovensko slovstvo ter osrečili našega kmeta z novim slovenskim časopisom!

Le naj poskusijo srečo, bomo saj videli, koga si bodo najeli kot urednika. Dozdaj, kolikor so meni znane razmere, bi bil jedini g. Dežman takemu poslu kos, drugega jednakega renegata še menda nij mati rodila, kateri bi prodal glavo in roko štajerskim nemškutarskim kričočem za nekoliko srebernjakov. Dežmana samega menda vendar ne bodo zmamili iz Ljubljane v Celje, čeravno bi bilo tudi to verjetno, ker so Štajerci v Celji bogati, a Kranjci v Ljubljani so reve po Dežmanovih lastnih besedah.

Sicer nij čisto varno misliti, da ne bi mogli dobiti nemškutarji sposobnega urednika za svoj slovenski list, in če ga dobe, naj si ga imajo, kaj prida človek ne bo, nego bati se nij, da bi nam kaj škodil tak list, kakor tudi nemškutarjem čisto nič koristil ne bo, k večjemu jim bo nekoliko stotakov stepel iz žepa, ker je uže ideja sama po sebi celo preneumna in jaz ne bi ni verjel kaj takega, da nijsem našel v Tagespošti celo osnovo, kako nas bodo namreč s slovensščino nemčili. Pametne glave so zares slovensko-bistriški nemškutarji, to se ne da tajiti, uganajo jo pač, ko bi še tako zvitla bila.

Ko bodo nemškutarji imeli svoj slovenski organ, če v Celji ali v Mariboru, še se ne ve, bomo mi precej zavrgli in v škart dejali dr. Jos. Vošnjaka, kot našega najnevarnejšega zapeljivca in poslali bomo mestu njega v državni zbor — koga le? — Wenzla Mareka bomo tje poslali, on nas bo najbolje zastopal, ker najbolje ume grditi in zasramovati našo narodnost in naš jezik.

Iz Ptuja uže tudi predolgo hodi zastopat Slovence Miha Herman, čas bo, da ga vržemo iz hvaležnosti in da ga nadomestimo z novo močjo, in ta nova moč bi gotovo rada bila Mihalič in Breznik, kar oba, še stepla bi se.

znanja nemškega jezika, treba je, da nemščina p vseh razredih na srednjih šolah ostane obligatni učni predmet. Ko bi to ne zadostovalo, naj bi se še jeden predmet poučeval v nemškem jeziku, morda počenši od II. ali III. razreda. Tudi bi se pri prevajanjih iz latinščine in grščine utegnilo ponavljati v nemščini. A to so le migljaji, o katerih shodnosti bodo pretresovale in določevale kompetentne šolske oblasti.

II. Kar zadeva učiteljska izobraževališča v Ljubljani in Mariboru in izobraževališč učiteljic v Ljubljani, mora se pri tesnej zvezi mej učiteljišči in ljudsko šolo, za katero se pripravljajo učitelji in učiteljice, smatrati kot neovrgljivo pravilo, da mora tudi tu tisti jezik biti glavna stvar, v katerem bodo učitelji morali delovati v svojem prihodnjem poklicu. Ker se pa tudi glede gojencev na teh zavodih ne sme prezirati važnost znanja nemškega jezika, in kakor svedoči dostavek poslanca Vošnjaka od l. 1880. tudi nikakor ne prezira, bi se v tej zadevi moglo skrbeti s tem, da bi ostala nemščina skozi vsa štiri leta na teden po štiri ure obligatni učni predmet in da bi se razen tega še jeden predmet prednašal v nemškem jeziku.

Glede imenovanih učiteljskih zavodov je pripomniti, da je c. kr. vlada po nagibu visoke zbornice v večkrat omenjenej resoluciji, z ukazom leta 1881 slovenskemu jeziku na obeh učiteljiščih v Ljubljani naklonila več obzirnosti, nego prej. Poučuje se namreč v tekočem letu na učiteljskem izobraževališču v Ljubljani pri prvoletnikih veronauk, slovenski jezik, matematika in naravoslovje v slovenskem jeziku; v drugih razredih pa, izimši veronauk in slovenščino, poučuje se nemški. Na izobraževališči za učiteljice v Ljubljani je slovenščina učni jezik za veronauk in slovenščino v vseh razredih, za matematiko in ženska ročna dela pa pri prvoletnicah. Vsi drugi predmeti predavajo se v nemščini.

Ker je šolski odsek tacega mnjenja, da treba storiti v tej zadevi še daljnih korakov, tedaj predlaga visokej zbornici tudi glede zavodov namenjenih izobraževanju učiteljev in učiteljic za slovenske ljudske šole, naj se povabi c. kr. vlada, da se tudi na teh zavodih uvede slovenščina v širjem obsegu, nego do sedaj.

Da je slovenščina sposobna tudi v pomnoženej meri kot učni jezik na srednjih šolah in učiteljiščih, je brezdvomno, ako se stvar razmotruje brez predsodkov. Faktum je to, da se je ta jezik po svojem bogastvu v oblikah in po svoji izobrazljivosti skazal jako sposobnega in gibčnega za literarne in znanstvene svrhe.

Posebno svedočijo že obstoječe učne knjige, da je slovenski jezik popolnem pripraven biti glasilu pouka na srednjih šolah in učiteljiščih. Upati

se sme na dalje in biti prevrjenim, da bodo, ako podpomore blagovoljnost vlade, v kratkem zagledale beli dan učne knjige, katerih sedaj nedostaje. Tako je poročevalcu znano, da se n. pr. popolni latinski in grški slovar skozi več let prireja po večših strokovnjakih in da je sedaj uže gotov za tisk; drug po svojej temeljitej omiki in po svojej didaktičnej sposobnosti odlikujoč se strokovnjak pričel je grško slovnico in grško knjigo za vaje; in še več drugih učnih knjig se pripravlja. Izpodbuja vlade v tem oziru imela bi brezdvomno najboljši uspeh.

Če se omenja, da sedaj nij še slovenskih knjig za vse predmete in vse razrede, ne sme se prezirati, da pri jako omejenej rabi slovenskega učnega jezika nij bilo nikakega nagiba, pisati šolske knjige, in da je baš ta razlog za marsikaterega veljaka bil odločilen, da nij pisal šolskih knjig, kakor tudi, da založniki nijso hoteli pospeševati šolske literature, ker nijso znali, kako razprodavati založena dela. Izreči se sme preverjenje, da bode slovenski narod po svojej inteligenci, svojej energičnej vztrajnosti in požrtvovalnosti v ugodnih razmerah in po blagovoljneji pripomoči vlade v kratkem izpolnil praznote v šolskeji literaturi.

Na podlagi predstoječih razlogov predlaga šolski odsek naslanjaje se na uže leta 1880 sprejete resolucije, visoka zbornica naj sprejme naslednji resoluciji:

„C. kr. vlada se pozivlje opetovano, da na srednjih šolah na državne troške vzdržanih v deželah, kjer bivajo Slovenci, za učence slovenskega jezika ta jezik upelje kot učni jezik po razmeri obstoječih učnih pripomočkov, in c. kr. vlada se ob enem pozivlje, da v Ljubljani z enakimi oziri ustanovi samostalno slovensko gimnazijo, v Ljubljani obstoječo utrakvistično urejeno gimnazijo pa preustroji v gimnazijo z izključno nemškim jezikom.“

„C. kr. vlada se pozivlje, da na zavodih, ki so namenjeni izobraževanju učiteljev in učiteljic za slovenske ljudske šole, slovenski jezik uvede kot učni jezik v toliko večem obsegu nego do zdaj, a za to skrbi, da se na teh zavodih omogoči pridobitev popolnega znanja nemškega jezika.“

Na Dunaji 29. aprila 1882.

Czartoryski,
načelnik.

Kvičala,
poročevalec.

Prečitavši to temeljito izdelano poročilo čutimo prijetno dolžnost, da gosp. profesorji Kvičali, ki je z redko trudoljubivostjo in priznato točnostjo razkril in opravičeval naša zahtevanja, kakor tudi českemu in poljskemu klubu, katera v pravej slovanskeji vzajemnosti vsekdar podpirata naše težnje in pa konservativnim Nemcem, ki so v vseh

temeljnih vprašanjih z nami solidarni, izrekamo svojo iskreno zahvalo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. maja.

Avstrijski deželno-brambeni minister podal se je te dni v Pešto. In nekateri žurnalisti polastili so se z veliko slastjo te vesti in pisali dolge članke in hoteli dokazati, da je potovanje vojnega ministra v zvezi z imenovanjem novega skupnega državnega ministra. Vse te kombinacije pa imajo slabo podlago, kajti deželno-brambeni minister Welsersheimb podal se je le zaradi tega v Pešto, da se razgovarja z ogrskim ministrom za deželno brambo in sicer o zadevi, kako naj se podpirajo vdove in sirote pri vstanku na jugu palih naših vojakov.

Iz ministerskih posvetovanj, ki so se vršile v nedeljo v Pešti pod predsedstvom cesarjevim, se poroča, da se je Szlavý izjavil, da ostane pri svojej demisiji.

Slovanom v **Šleziji** godi se hudo; za nje nij člana XIX. osnovnega zakona, kajti ta velja le za Nemce. Pri sodnijah se ne sprejemajo niti česke niti poljske vloge in sodnije ne izdajo pobenega odloka v slovanskem jeziku; celo v nemščini pisane vloge se odbijajo, če je le kaka priloga pisana v nemškem jeziku.

V nedeljo zbralo se je v Velikem Jedlersdorfu okolo 300 **delavcev**, da se posvetujejo „o zahtevah četrtega stanu pred parlamentom.“ Delavec Gregor pričel je svoj referat. „Na stranki delavcev je temelj države.“ Razločujejo se štirje stanovi: 1. plemstvo, ki živi od dedščine svojih dedov; 2. veliki kapital, čegar zastopniki ne gledajo toliko na „pl.“, kakor na polno mošnjo; 3. srednji stan, ki sicer pravi „Vstanem in grem, kadar me je volja,“ a z zavestjo, da mora delati, če hoče živeti in 4. delavski stan. Želje slednjega stanu so najbolj pravične izmed vseh. V vseh civiliziranih deželah ima delavec volilno pravico. Dalje se je govorilo „o popolnej tiskovnej, zborovalnej in koalicijskeji svobodi.“ Govorilo se je ostro proti tako zvanim „liberalnim“ novinarjem. Govorilo je še več delavcev, osobito o volilnej pravici in konečno besedo imel je zopet Gregor in dejal: „Delavci ne bodo volilne pravice zahtevali, marveč jo dobili!“

Vnanje države.

Rumunska zbornica imela je v nedeljo zasedanje in Vernescu je interpeliral vlado o podunavskem vprašanju. Vnela se je debata, vsi govorniki so se izrekli proti Barrerejevemu predlogu, vladi se je predbacivalo, da je preveč popustljiva, da s tem škoduje narodnim interesom.

Laški kralj potoval bode v Monco in „Pungulo“ ve pripovedovati, da je to potovanje v zvezi z obiskovanjem avstrijskega cesarja. Vladarja da se baje tu snideta začetkom junija. Se bode pač težko uresničil ta shod.

Ruski listi pišejo mnogo o **bolgarskih** razmerah in s prepričevalnimi besedami trdijo, da so te razmere mnogo ugodnejše, nego jih proglašajo novinstvo. „Nov. Vrem.“ obžaluje, da se Rusija tako malo trudi, da bi duševno vplivala na Bolgarijo.

Mesto Gōdlovo v Mariboru bomo nepokon morali izročiti novemu šefredakterju slovenskega nemškutarskega lista, kar se samo ob sebi razumeva.

Če človek vse to dobro premisli in preudari, bi mogel vzkliknoti z Vodnikom:

Sreča te išče, um ti je dan!

In kdo zamore reči, da nijsmo srečni Slovenci, posebno na Štajerskem: Ne le, da mi sami za se skrbimo in iščemo svojo srečo, celo narodni naši nasprotniki nam vsiljujejo zveličanje ter nas želijo osrečiti proti našej volji, in kako bi mi sploh mogli priti do sreče, če nam ne pomorejo Slovensko Bistričani, ki plavajo v svojej sreči, ker so se bili njihovi očetje tako lepim načinom obvarovali nesreče, ki jim je hotela pokončati v podobi železnice lepo tržaško-dunajsko cesto.

Rekel sem gori, da nam nemškutarski slovenski list škodil ne bo, zdaj še rečem, da bi nam tak list še koristiti ne mogel s časom — pa zakaj? Zato: ker ga bodo pisali nemškutarji sami, ne Slovenci in če ga bodo urejevali in pisali nemškutarji, se bodo priučili slovenščine, če bodo bolje spoznali lepoto našega jezika, se jim bo priljubil nazadnje, in iz nemškutarjev bodo nastajali dobri Slovenci, kakeršnih nam je v okolici slovensko bistriškeje še dosti treba.

Kakor se godi nemškutarjem v novejšem času

vse narobe in jim gre vse navskriž, bo jim spodletelo tudi pri tem njihovem najnovejšem eksperimentu in zgoditi bi se moglo nemškutarjem, kakor se je bilo zgodilo v starem testamentu tistemu Biliamu, ki je šel preklinjat pa je moral blagoslovljati, in če to, bi se moglo zgoditi, da se še kateri blazni nemškutar sprcobrene k pravej veri, in to bi bil slučaj, kakeršnega še v svetem pismu ne najdemo, ker tam nikjer ne stoji zapisano, da bi bil Bog kedaj katerega blaznega spreobrnil.

Spectabilis.

NOV.

(Spisal I. Turgenjev, preložil M. Málóvrh.)

Druga knjiga.

XIV.

(Dalje.)

Vedel se je Solomin nenavadno, hitro, vse v njem bilo je napeto, a obraz tako rekoč izsušen.

„Prijatelja,“ je začel, „prišel sem vama povedat, da se ne smemo dalje muditi. Bodita pripravljena . . . čas je, da gresta proč. Za jedno uro mora vse gotovo biti; najprej se peljeta k poroki. Od Paklina nij nobene vesti; najprej poslali so iz Aršanova konje nazaj . . . On sam ostal je ondukej.

Gotovo poslali so ga v mesto. Da ne bode nikogar denunciral, o tem sem prepričan, ali da ničesar izbrbljal ne bode, tega ne vem. Ali uže iz tega, da so konje nazaj posiali, more se marsikaj zaključiti. Moj sorodnik, pop Sosim, vé vse; Pavel peljal vaji bode tja. On vama bode tudi svedok pri poroki.“

„A vi . . . ti hotel sem reči?“ vprašal je Neždanov; „ali se ne pelješ z nama? Vidim, da si oblečen za potovanje . . .“ je dodal in pokazal velike škornje Solominove.

„Te oblekel sem . . . zaradi blata.“

„Ali se ne bodeš zaradi naju zagovarjati moral.“

„Mislim ne . . . vsakako je pa to moja stvar. Torej, za jedno uro. — Ah, Marijana, Tatjana vas želi videti; mislim, da vama je nekatere stvari izgotovila.“

„Ah! Jaz sem uže sama hotela k njej iti . . .“ odgovorila je Marijana in šla proti vratom, ko jo je Neždanov, katerega obraz se je bil ves izpremenil ter žalost izraževal, nazaj poklical.

„Marijana, kam pa greš?“

Ona se je ustavila.

„Za pol ure sem zopet tu. Samo nekatere stvari mi je še urediti . . .“

„Da, da, ali za jeden trenutek pridi še sem.“

„Rada . . . ali čemu?“

Knez **Bismark** je še vedno bolan. Sicer je zapustil uže posteljo, a obravnav državnega zbora se ne more udeleževati.

Na **Pruskem** vršile se bodo v jeseni nove volitve za deželni zbor in konservativci izdali so uže zdaj volilni oklic, v katerem odkrivajo svoje delovanje in zagotavljajo, da „konservativna stranka stoji vedno na ustavnih tleh, na katerih obstoji prusko državno življenje“.

Nemški državni zbor konča jutri svoje zasedanje in prično se binkošne počitnice, ki trajajo do 6. junija.

Iz Kajire se poroča, da je **egiptovska** kriza za zdaj odstranjena. Poroča se, da je Khedive na predlog imenitnikov imenoval Mustafa-pašo ministromskim predsednikom, ker je Mahmud-paša demisijski; vsi drugi ministri ostali so na svojih mestih. Ker je mej slednjimi tudi Arabi-paša, skleniti se je pač moral mej njim in Khedivom kompromis. Kako dolgo bode trajal zdanji položaj, je težko uginiti.

Dopisi.

Iz Zagreba 14. maja. [Izv. dop.] „Pozor“ od 13. t. m. št. 110 poroča: „U sjednici jugoslovenske akademije dne 10. svibnja čitao je pravi član dr. B. Šulek nekrolog dra. Janeza Bleiweisa.“

Ovim je čitanjem jugoslovenska akademija izraz dala svomu štovanju prama članu — pokojniku. Mislio bi dakle čovjek, da su se njegovi zemljaci požurili, da budu svjedoci, kako Hrvati poštuju najvećega Slovenca; ali izmedju tolikih profesora: činovnika bio je cigli jedan prof. Valjavec, u sjednici, svi ostali ovdašnji Slovenci imali su prečega posla, pak su ostali kot kuće (?) Što će to reći? Ima li to biti znak njihova patriotizma ili indiferentizma za više narodne interese“.

Na to mi je odgovoriti: Prvo: za patriotizem tukajšnjih Slovencev naj ne bo v skrbeh g. izvestitelj Pozorov; drugo: če nij bilo nobenega Slovenca v sednici, nij bil niti izvestitelj Pozorov navzočen, ker inace bi bil opazil, da nij čital dr. Šulek čisto nič, ampak prof. Valjavec je čital Šulekov po prof. Levcu: prof. dr. Celestinu sestavljen nekrolog.

V ostalem vemo vsi tukajšnji Slovenci ceniti zasluge dr. Janeza Bleiweisa za povzdigo naše narodne zavesti in znamo dobro, koliko vredi delovanje njegovo, tako, da se nam nij treba tega še le učiti. Pozorovemu izvestitelju bi pak svetovali, naj gre drugokrat sam v sednico jugoslovenske akademije, če želi poročati o tem, kaj se je čitalo in kedo je bil v sednici, kedo nij bil.

Z Dunaja 14. maja. [Izv. dop.] Nasprotniki naši nam, če prosimo za narodne srednje šole, kaj radi očitajo, da nimamo dovolj zato sposobnih močij. Namen teh vrstic je, dokazati nasprotno. Našteti hočem tu nekoliko slovenskih profesorjev, ki so po različnih krajih Avstrije nasejani, in kateri

bi bili gotovo večidel veseli, ako bi mogli sedanja mesta zapustiti in službovati v domovini. Navesti pa tudi hočem lepo število nenastavljenih, a vender za celo gimnazijo izprašanih proforskih kandidatov, ki služijo sem ter tja kot supleti, ali pa so celo brez vsake službe. Reči pa moram, da ta imenik nij nikakor popoln, ker naštetih so le tisti, ki so pisatelju teh vrstic znani. Kar se tiče onih učilišč, na katerih je upati, da se kmalu upelje popolnem ali vsaj na pol slovenski učni jezik, ne bom našteval po imenu ondi delujočih profesorjev sposobnih poučevati v slovenskem učnem jeziku, zadostuje naj, ako zapišem samo število definitivnih in slovenščine zmožnih močij. Taka učilišča so: ljubljanska gimnazija (10), ljubljanska realka (5), ljubljanska moška pripravnica (3), ljubljanska ženska pripravnica (3), gimnazija v Novem mestu (7), spodnja gimnazija v Kranju (2), celjska gimnazija (3), mariborska gimnazija (2), mariborska pripravnica (1), goriška gimnazija (5). Tedaj 41 profesorjev, ki so zmožni poučevati v slovenskem učnem jeziku. O moškeji pripravnici v Kopru in ženskeji v Gorici in njunih močeh tu ne bodem govoril. A še je mnogo drugih, katerih imena hočem naštetih, kakor tudi kraj, kjer sedaj služijo in predmete, v katerih so izprašani.

Za latinščino in grščino so naslednji profesorji: Šuman in Stritar na Dunaji, dr. Detela v Dunajskem Novem mestu, dr. Purgaj v Gradci, Kunstek in Hubad v Ptui, Gerdinič v Kočevji, Artel v Beljaku, Perušek v Sarajevu, Primožič v Iglavi na Moravskem, Matevčič v Ljubnem. Za slovenščino, latinščino in grščino so: Pajk v Brnu, Glaser v Trstu, Wratschko v Trstu, dr. Sket v Celovci, Nemanič v Paznu. Za slovenščino, nemščino in latinščino je Macun v Gradci. Za slovenščino in nemščino sta: Plohl v Gorici in Urbas v Trstu. Za zgodovino, geografijo in nemščino sta: Rutar v Spljetu in Apih v Novem Jičinu na Moravskem. Za matematiko in fiziko so: Žitek v Ptui, Borštner v Celovci, Čebular in Berbuč v Gorici, dr. Hočevnar v Innsbrucku, Wester v Budjejevicah na Českem. Za geometrično risanje, mehaniko in matematiko je Papež v Ljubnem. Za francosko in angleško je Turkuš v Ljubnem. Za naravoslovje, matematiko in fiziko so: Krašan v Gradci, Cilenšek v Ljubnem, Glowacki v Ptui, dr. Hoffer v Gradci, Schreiner v Bolcanu na Tirolskem, Selič v moravskeji Tribavi. Za naravoslovje in kemijo je Erjavec v Gorici.

Dalje je več kot 20 slovenskih profesorjev na Hrvatskem, katerih imena mi pa nijso vsa znana. Hočem jih tedaj le nekoliko naštetih, kakor: Podgoršek, Žepič, Valjavec, Marn, Jelovšek, dr. Celestin, dr. Križan, Francelj, Zupan,

Mazak, Mušič, Beninger, ... Steklasa itd.

Tako imamo, ako vštujemo še 8 profesorjev na moškeji pripravnici v Kopru in ženskeji v Gorici, nad sto uže nastavljenih učnih močij za srednje šole. Sedaj pa še kratek, a nepopoln pregled za celo gimnazijo izprašanih, vender še ne definitivno nastavljenih proforskih kandidatov.

Za latinščino in grščino so naslednji: Lendovšek, Železinger, Wang, Bedjanič, Pucsko. Za slovenščino, latinščino in grščino sta: Kos Iv., Bartel. Za zgodovino, geografijo in slovenščino je Kaspret. Za zgodovino in geografijo so: Lilek, Vrhovec, dr. Kos, Vranič, Orožen. Za matematiko in fiziko so: Hribar, Novak, Dolinar, Fajdiga, Žnidaršič, dr. Svetina, Sever, dr. Lasbacher, Borštner. Za naravoslovje, matematiko in fiziko so: Hladnik, Hubad, Markelj, Pavlin, Rožar, Seidl, Šubic. Za spodnjo gimnazijo so tudi, kolikor je meni znano, sprašani: Pravdič, Kragelj, Skraba, Hafner, Zupančič, Šinkovic.

Naštel sem tedaj 140 učiteljev srednjih šol, katero število je pa v resnici mnoge večje. Vender uže to število nam kaže, da bi se lahko vse naše srednje šole preskrbele z domačimi močmi in da brez tujcev prav lahko opravimo.

Domače stvari.

— (Surovost.) V zadnji številki Schreyjevega piškovega organička spravil se je nekov R. nad gomilo ravnokar umrlega Hlavke. Ker je „Laibacher Zeitung“ umrlega imenovala „slovenskega pisatelja in kompoziterja“, spravil se je ta germanski barbar nad grob, ki se je komaj sklenil nad ostanki ubozega trpina, ter pripoveduje svetu kup sramotilnih laži. In to vse zavoljo pregrehe oficijelnega lista, zavoljo čina, ki ga umrli nikakor nij pouzročil. Mi čestitamo gospodu Deschmanu, Schafferju, itd., da imajo mej svojo stranko take „grobne hijene“. Preriti gomilo ravnokar umrlega in v trenutku, ko se zapuščenjej rodbini še nijso posušile solze, kaj tako surovega počenjati more samo tisto prvotno divjaštvo, ki se šopiri v predalih Schreyjevega lističa. Še jedenkrat, mi čestitamo stranki, ki šteje mej svojimi udi take suroveže.

— (Vabilo) k veselici „narodne čitalnice“ v Cirknici v nedeljo dne 21. maja 1882. Program: 1. „O nevihti“, deklamacija. 2. „Slava Slovencev“, 3. Šaljiv prizor s petjem. 4. „Slovenka“, ženski dvospev. 5. „Lehka noč“, čveterospev. 6. „Lipi“, samospev. 7. „Pozdrav“, zbor. 8. „Pridige izza gardin“, igra. — Začetek ob 8 uri zvečer. — Za vstop plača ud 20 kr., z družino 50 kr.; za vstop

„Ker bi te še jedenkrat rad videl!“

Dolgo, dolgo jo je gledal in potem rekel: „Zdaj z Bogom, Marijana, z Bogom!“

Ona pogledala ga je začudena.

„Ah, kako nezmislno govorim . . . saj se vrneš za pol ure, je-li?“

„Se ve da.“

„No da . . . da . . . ne jezi se. Meni se v glavi meša, baje ker celo nič nijsem spal . . . Pripravil se bodem . . . za pot!“

Marijana šla je iz sobe. Solomin hotel je za njo, ali Neždanov ga je zadržal:

„Solomin!“ je vzkliknil.

„Kaj hočeš?“

„Sezi mi v roko. Naj se ti še zahvalim za tvojo gostoljubnost.“

Solomin se je nasmijal in mu segel v roko.

„Kaj ti je prišlo na pamet!“

„A zdaj še nekaj,“ rekel je Neždanov: „Ako bi se z menoj kaj pripetilo, smem se li nadejati, da ne zapustiš Marijane; smem li to?“

„Tvojo bodočo soprogo?“

„No da — Marijano . . .“

„Prvič sem prepričan, da se ti nič zgodilo ne bode in drugič itak veš, da moreš zaradi Marijane miren biti; meni nij nič menj pri srci, kot tebi samemu!“

„O, vem . . . vem! — Torej je dobro; hvala ti. — Za jedno uro dakle?“

„Za jedno uro.“

„Jaz bodem pripravljen. Z Bogom!“

Solomin šel je od njega in Marijano na stopnicah došel. Hotel jej je nekaj glede Neždanova reči — ali tega nij storil. Marijana čutila je, da je Solominu nekaj pri srci in da se to Neždanova tiče, da tega reči neče. — Tako molčala je tudi ona.

XV.

Komaj je bil Solomin iz sobe odšel, skočil je Neždanov raz počivalnika in šel hitrimi koraki nekateri krat po sobi gori in doli, se sredi sobe vstavil in se najedenkrat pretresel, slekel „svojo maskerado“, jo z nogo v kot bacnil ter oblekel staro svojo opravo.

Na to stopil je k svojej „pisalneji mizi“ in vzel iz miznice dva zapečatena lista in še neko drugo stvar, ki jo je vtaknil v žep. Potem odprl je vrata peči in notri pogledal; ondu ležal je cel kup pepela. To je bil ostanek tistega glasovitega sešitka s pesnimi . . . To je bil uže vse pretečeno noč sežgal. Tam pak, na strani pri zidu stala je Marijanina slika, ki mu jo je Markelov poklonil. Videlo se je, da se nij upal tudi to z ostalimi papirji sežgati; položil jo je na mizo k onima dvema papirjema.

Vzel je kapo z žeblija in hotel brzo oditi, ali ustavil se je najedenkrat, se obrnil in stopil v Marijanino sobo. Nekoliko trenutkov je mirno stal in gledal okolo sebe; potem šel je k njeneji postelji, se pripognil in suhe svoje ustne pritisnil tja, kjer je Marijana imela pri spanji noge . . . Samo jeden hip bil je v tem položaji, potem je vstal, porinil kapo na čelo in hitro odšel.

Niti v hodniku ni na stopnicah nij bilo človeka in tako prišel je srečno na vrt za hišo. Bil je teman, oblačen dan, moker veter je pihal in žalostno šumljal v listovji dreves. V tovarnici bilo je menj nemira, nego navadno v tem času; z dvorišča prihajal je duh od premoga in masti . . .

Neždanov ozrl se je pazljivo na vse strani in na to hitro stopal proti onemu drevesu, kateri se mu uže v prvi dan, ko ga je bil pri svojem prihodu z okna videl, nij dopal. Deblo starega tega drevesa bilo je obraščeno z mahom; prazno zvito vejevje izgledalo je kot suhe roke kacega molečega starca. Neždanov stal je na črnej zemlji, ki je bila okolo tega drevesa, in iz žepa vzel tisto malo stvar, ki jo je bil prej vzel iz miznice. Gledal je pazljivo k oknom hiše: „Da me kdo vidi,“ mislil je sam pri sebi, „odložil bodem stvar za drugo priliko . . .“

(Dalje prihodujič.)

plača neud 40 kr., z družino 1 gld. Opomnja: Po igri bode „tombola“ in potem „Ples“. Vse p. n. gospodo uljudno vabi odbor.

— (Nesreča.) V nedeljo večer ob 8. uri šel je na Vrhniki Luka Žitko po lestvi na hišo spat. Nekaj vinjen padel je tako nesrečno z lestve, da je takoj umrl. Nesrečnež padel je na glavo in kri se mu je takoj iz nos in ust vlila.

— (Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji) ima 17. t. m. svojo drugo redno sejo v letnem tečaju s sledečim sporedom: 1. Prečita se zapisnik zadnje seje. 2. „O slovenskem dijaštvu“, čita g. J. Babnik. 3. Volitev treh revizorjev. 4. Pogovor o srečkanji. 5. Slučajnosti. Lokal: I., Kohlmarkt št. 24, zum Lothringer. Gostje dobro došli!

Odbor.
— (Požar.) Gorenja Gorica na Dravskem polji je imela ogenj, pogorelo je 11 hiš in 4 leten fantič.

— (Za „Narodni dom“) darovali so doslej od vse do konca leta 1883 jim. pripadajoče opravnine naslednji gospodje zastopniki banke „Slavije“ v odstotkih izražene svote in sicer: gg. Kazimir Jelušič v Kastvu 25%, Damijan Kurent na Krškem 20%, Fran Žlindra v Velikih Laščah 5%, Andrej Razlag v Brežicah 5%, Valentin Kofol v Kanalu 5%, Lavoslav Abram v Kostanjevici 5%, Peter Deskovski v Moščenicah 50%, Ivan Rihtaršič v Dobernicah 5%, Fran Kovač v Ložu 10%, Fran Klinar v Št. Vidu nad Cerknico 5%, Anton Uršič v Št. Vidu pri Vipavi 5%, Fran Prisljan v Braslovčah 4%, Josip Isop v Ločah na Koroškem 10%, Miroslav Prelec v Komnu 20%, Ivan Nastran v Radomlju 10%, Anton Marinič v Podravljah na Koroškem 5% ter konečno veleč. gospod Dragotin Hofer na Čatežu vso triletno svojo opravnino.

Telegrama „Slovenskemu Narodu“.

Kajiro 16. maja. Vsled nasvetov glavnih konzulov napravila se je popolna sprava. Khedive se je izrazil, da hoče prizadeta mu razžaljenja pozabiti. Vse dozdanje ministerstvo ostane. Splošna zadovoljnost o rešitvi krize.

Sarajevo 16. maja. Okolo 36 ur uže sneg naletava; mraza je 2°; prebivalstvo se boji škode.

Dunaj 16. maja. V pravdi o požaru Ringtheatra je sodišče ravnatelja Jauner-a, mašinista Nitsche-a in hišnega nadzornika Geringer-a krive spoznalo. Druge obtožence spoznali so nekrive.

Dunajska borza dné 16. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	76 gld.	70	kr.
Srebrna renta	77	45	„
Zlata renta	94	45	„
1860 državno posojilo	130	75	„
Akcije narodne banke	830	—	„
Kreditne akcije	345	25	„
London	119	90	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	51 1/2	„
C. kr. cekini	5	63	„
Državne marke	58	60	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	119	90
Državne srečke iz l. 1864	100	175	—
4% avstr. zlata renta, davka prosta	94	40	„
Ogrska zlata renta 6%	119	90	„
„ „ 4%	89	35	„
„ „ papirna renta 5%	87	—	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	—	„
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	114	—
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119	30	„
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	99	20	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	106	50	„
Kreditne srečke	100 gld.	177	—
Rudolfove srečke	10	20	„
Akcije anglo-avstr. banke	120	129	„
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	224	50	„

Hiša v najem

se dá na Vrhniki, v sredi trga št. 30, v katerej je bila, ko še nij bilo železnice, velika in stara kréma. Hiša ima prtilčno dve sobi, kuhinjo, drvarnico in dve izvrstni kleti; v prvem nadstropji 4 lepe sobe s kuhinjo, poleg hiše pa hlev z izvrstnim prostorom. Hiša je za kako kupčijo jako pripravna. — Adreso pove iz prijaznosti upravnistvo „Slovenskega Naroda“. (297—4)

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Po soglasnih sodbah mnogih medicinskih strokovnih listov in mnogih praktičnih zdravnikov izkazale so se jako dobro od lekarja Rih. Brandta izdelane švicarske kugljice kot najboljšo zdravilo pri slabem prebavljanju in iz tega izvirajočih boleznih, kakor: zaprtji, napihnjenji, neapetitnosti, glavobolu, navalu krvi, srčnih napakah, pri bolezni na jetrih in žolči, hemeroidih, pri pomanjkanju krvi (bledici) itd.; dalje imajo te kugljice pred drugimi enakimi sredstvi to prednost, da lahko vplivajo, ne omamijo bolnih organov, temveč jih jačijo in so popolnem neškodljive. Ker je cena jako nizka, omisi si lahko tudi nepremožen to istino izvrstno sredstvo. Prave švicarske kugljice so v kositrenih škatljicah, po 50 kugljic za 70 kr., in v malih škatljicah, po 15 kugljic za 25 kr. z etiketo belega švicarskega križa hranjene in se dobijo v skoro vs-h lekarnah, na Kranjskem pri lekarju Mayrji v Ljubljani, kjer se dobijo tudi obširni prospekti z zdravniškimi navodili vred zastoj. (741—3)

Poslano.

(54—17)

GLAVNO SKLADIŠTE

MATTONIJEVE

iz GIESSHÜBLER

najčistije lužne

KISELINE

poznate kas najbolje okrepljujuče piče,

1 kas izkušán lek proti trajnom kašlju plúčevine 1 želudca boolesti grkljana 1 proti méhurnim kataru,

kas 1 elastioch za probavilis (PASTILLEN)

nalazise kod Hinke Mattonija (Karlovi vari u Českoj).

Tužnim srcem javljamo podpisani vsem znanem in prijateljem žalostno vest, da je naš preljubljeni sin, oziroma brat, gospod

JANKO TURK,

c. kr. finančne straže nadpaznik,

danes ob 7. uri popoldne, v 28. letu svoje starosti, po dolgej, mučnej bolezni, prejemši sv. zakramente umirajočih, mirno in lahno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega ranjcega bode v sredo dné 17. t. m. ob 4. uri popoldne iz Slonovih ulic št. 22. Svete zadušne maše brale se bodo v farnej frančiškarske cerkvi.

Ljubega ranjcega priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dné 15. maja 1882.

Alojzija Turk,
mati.

Avgust Turk, Anton Turk, Karol Turk,
bratje.

Lojzika Turk,
sestra. (326)

L. EHRWERTH,

zobni zdravnik, v Gosposkih ulicah št. 1,

ordinira v vseh

zobnih boleznih

in postavlja zdaj

umetalne zobe in zobovje

dobro in brez bolečin. (77—28)

Lastnike

lepih hrastovih tramov

prosi njihove adrese in cene

S. Weis v Žižkov pri Pragi. (313—3)

Tujci:

15. maja.

Pri Slonu: Baron Kuhn iz Grada. — Schwab z Dunaja. — Käfer iz Maribora. — Weisz iz Segedina. Pri Maliet: Peter, Končnik z Dunaja. — Pietro iz Trsta. — Stadlinger iz Solnograda. Pri avstrijskem cesarji: Stock iz Siska. — Moravz iz Bešina. — V. gesner iz Maribora.

Gostilnica-restavracija,

popolnem opravljena, v najboljšem prometu, z lepimi prostori, ledenico, kegljiščem in nadrobno prodajo tabaka, 20 korakov od železniške postaje, v velikej trške občini Spodnje Štajerske, se zaradi družinskih razmer prodaja ali proti kavčji da na več let v najem.

Natančneje pove

(315—2) Ivan Lenhardt,
gostilničar v Rajhenbergu v Spodnji Štajerskej.

Hiša z vrtom,

shrambo za stelo in vozovje in jednim travnikom prodaja se iz proste roke. — Natančneje izve se pri upravnistvu „Slov. Naroda“. (317—2)

Št. 2608.

(324—2)

Razglas

zarad razvrstenja konj.

Ogledovanje in razvrstjenje konj, katero je visoko c. kr. ministerstvo za deželno brambo zapovedalo, se bo za okraj ljubljanskega mesta

dné 20. maja 1882

dopoludne na cesar Josipovem trgu v sledečem redu vršilo:

Ob 8. uri za I. in II. okraj (šolski in Št. Jakobski del), ob 9. uri za III. okraj (dvorni del), ob 10. uri za IV. okraj (kolodvorski del), ob 11. uri za V. okraj (predkraj Havptmanca, Hradeckijeva vas, Kurja vas, Ilovca, Karolinska zemlja, Črna vas).

Teh ur se je, da se vsakej zamudi v okom pride, natančno držati.

Če nij mogoče kakega konja pripeljati, mora se uzrok o pravem času ali mestnemu magistratu ali pa komisiji dokazati.

Lastniki jedno ali dveletnih žebet, ki so predstave oproščeni, morajo dotično uradno spričalo prinesiti.

Breje kobile in pa kobile s sesajočem žebetom predstave nijso oproščene.

Vsakemu posestniku konj se bo pa še tako posebno povabilo za predstavo poslalo.

Zamudni posestniki konj pa ne zapadejo samo v §. 18 ministerskega ukaza od 1. avgusta 1873 (št. 136 drž. zak.) zažugane kazni, ampak oni imajo tudi stroške poznejše razvrstitve plačati.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 11. maja 1882.

Župana namestnik: Jeras.

NAJBOLJŠI

PAPIR ZA CIGARETE

JE

LE HOUBLON

Francoosk fabrikat.

PRED PONAREJANJEM SE SVARI!!!

(Pravi je ta papir za cigarete samo tedaj, če ima vsak list znamko LE HOUBLON in vsak karton nosi varstveno znamko in signaturo.)

Prop^{re} du Brevet

CAWLEY & HENRY, aliinige Fabrikanten, PARIS

Seuls Fabricants brevétés des Marques :

PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL

Couleur Mais

Qualité supérieure

Blanc ou Mais

Aux Armes de chaque Pays

(159—5)

Naznanilo.

Jemljem si čast naznanjati častitemu občinstvu, da sem ravnokar dobila v svojo zalogo raznovrstno

modno blago:

Mrežice, šapô, riše, modrce, predpasnike, nogavice, rokavice, ovratnike, manšete, zavrtnice za gospode, gumbe, pozamentarije, trakove, prejo za pletenine in vezene, trakove za vence itd.

Vse druge vrste jednakega blaga imam vedno v zalogi po najnižjih cenah. — V obilo naročbo se priporočam

Spoštovanjem

Marija Podkrajšek.

(307—2)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.